

تنقیح مناط کتاب تاریخ تشیع در غرب اسلامی پس از شانزده سال، جامعه‌شناسی سیاسی دولت

history of Shi'ism in west of Islamic territories after sixteen years, political sociology of state book Detailed explanation

دکتر محمد رضا شهیدی پاک^۱^۱ دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز

چکیده

کتاب، جامعه‌شناسی سیاسی دولت بوسیله ابن خلدون دولت مرد معاصر این پدیده سیاسی اجتماعی روند خاص گردش قدرت بوده است و فرایند ظهور و سقوط دول در غرب اسلامی را مطالعه هوشمندانه کرده است. در مقدمه و پیشگفتار کتاب بارها آمده است که موضوع کتاب از جهت مکان و زمان ربطی به موقعیت معاصر و کنونی تشیع و تسنن در جهان اسلام شرق و غرب آن ندارد و قضیه فی واقعه و فقط مربوط به محدوده قرون وسطی متاخر است. گزاره‌های تاریخی دقیقاً مطابق به گزارش‌های متون است و به طور دقیق کتاب توصیف فرضیه بوقوع پیوسته و گزارش سکولار، ابن خلدون نخست وزیر دولت حفصیان است. دولت‌های اسلامی در مغرب و اندلس به طور متناوب ظهور و سقوط کرده اند و او از آن‌ها با عنوان دول - مستعده و مستقره - یاد کرده است. مولف در سال ۱۳۸۱ در مقالات تحولات کلامی و فلسفی مرابطین (۱۳۸۱) و موحدین (۱۳۸۲) و حفصیان (۱۳۸۴) و زیربان، تسلسل دول شیعه و سنی در مغرب و اندلس را تناوب فلسفی در قالب دولت‌های کلامی ارزیابی کرده است. زیرا موتور محرک این دول کلام تشیع و تسنن است. به طوری که گزارش‌ها ثبت کرده است. در این فهم گزاره‌ها، ابتدا امویان اندلس با حذف تشیع و نیروهای متمایل به آن‌ها از فتوحات، با سلسله قتل‌های زنجیره‌ای محمد، مالک و موسی بن نصیر و پسرش، جریان فتوحات را در اندلس متوقف ساختند و از قدرت فتوحات و غنایم آن برای استحکام و تاسیس دولت امویان سود جستند و با استقرار دولت اموی در اندلس همین سیاست امویان شرق در غرب ادامه یافت و چندین حادثه خونین تر از حره و قتل عام و سرکوب نهضت‌های شیعی تا سلطه کامل امویان بر اندلس ادامه داشت. بنی عباس نیز با هدف حذف اندیشه و فقه جعفری از غرب اسلامی انجام شد. ابتدا دولت اغالبه را تاسیس کردند و این دولت بوسیله دولت شیعه فاطمیان سرنگون شد و فاطمیان با امواج توطئه‌های امویان اندلس هشتاد سال بیشتر در آفریقه دوام نیاورد و در مصر مستقر شد. نخستین دولت علوی اندلس، دولت مستعده بنی حمود، دولت مستقره امویان را برانداخت و چرخ فلک حرکت متناوب دول (دولاً بینهم) در غرب اسلامی براه افتاد و دولت اموی اندلس دولت ادریس علوی مغرب اقصی را کنترل کرد و سه دوره ملوک الطوایف به همین شکل شاهد تسلسل دول است که دور اول آن بوسیله دولت متعصب به تسنن مرابطین به نیابت از خلافت عباسی و با فتوی امام محمد غزالی، برافتاد و دولت شیعه موحدین دولت مرابطین را برانداخت و خلافت عباسی، دولت شیعه کلبی سیسیل را برانداخت و با توطئه دولت بربری بنی زیری را از تشیع وارد تسنن ساخت و دولت موحدین با تحركات خلافت عباسی و جانشین سیاسی آن‌ها ممالیک تجزیه شد و دولت حفصیان در لانه آفریقه با کمک بیبرس مطابق میل ممالیک مصر امویان و تسنن شکل گرفت. علمای شیعه اندلس، ابن ابار و ابن عصفور به قتل رسیدند و ابن سبعین به مکه و ابن منظور به مصر گریخت، تنها شرفا در مغرب اقصی در سایه دولت مرینی و بنی احمر اندلس دور از سلطه ممالیک موفق به تاسیس دولت شرفای سعدی و فلالی شدند که به نوعی فقط تشیع نسبی را استمرار بخشیدند. کتاب این قضیه تاریخی تناوب دول کلامی در غرب اسلامی براساس رقابت و تقسیم و گردش قدرت اسلامی در غرب اسلامی را بررسی کرده است و درستی نظریه ابن خلدون را بررسی کرده است. چنانکه ملاحظه شد نهمصد سال حضور مسلمانان در شبه جزیره

ایبری تنازع بی امان دول مستجده و مستقره متعصب به کلام تشیع و تسنن است و حضور پر رنگ اهل بیت در ایمان مسلمانان و حضور در ادبیات اندلسی بویژه در عهد زیربان همواره این فکر را ایجاد می کند که اختفای و حذف این چشمه زلال معارف از غرب اسلامی چه حوادث شگفت اوری از ظهور و سقوط دول در این منطقه داشته است. بخش اصلی این کتاب مورد انتحال واقع شد و به عنوان رساله دکتری در دوماحل از دانشگاه های کشور دفاع شد، مربوط به اهل بیت در آثار دانشمندان اندلس است البته کتاب به آثار اهل بیت در مغرب و افریقه هم پرداخته است. با وجود این انتحال اشکار از این متن پژوهشی یعنی موضوع اهل بیت در اندلس کتاب حاضر که یکی از اولین قرار دادهای موجود ان با پژوهشگاه موجود است مربوط به سال ۱۳۸۵ است اما پس از شانزده سال منتشر شد. در این مدت چندین رییس پژوهشگاه کتاب و مولف را سین جین کردند و فردی از مسولان همین پژوهشگاه که در زمان ارایه تحقیق هنوز در مقطع لیسانس بود و سال ها بعد به مراکز آموزشی بالا دست راه یافت و چندین سال بعد این بخش کالبدی کتاب را که فصلی عمده از کتاب است " اهل بیت در آثار دانشمندان اندلس " ، را به عنوان رساله دکتری عرضه کرد. در حالی که رییس بخش مربوط بود. به هر شکل کتاب ربطی به روابط نسبت تسنن و تشیع در قرون ، ۱۶- ۱۷ - ۱۸ - ۱۹ و ۲۰-۲۱- ندارد. این پایداری و ناپایداری دول در شمال افریقا همچنان در کانون توجه بین المللی و در کنفرانس اسلام و تحولات ژئوپلیتیک خاورمیانه و شمال افریقا از انجمن ژئوپلیتیک ایران به دبیری خانم دکتر نسرین خانیها، در سال ۱۳۹۰ مقاله مولف با عنوان " زمینه های تاریخی و جغرافیایی و ژئوپلیتیکی ناپایداری دولت در عصر اسلامی " ارایه شد. مقاله اسیب شناسی حذف تشیع از غرب اسلامی در قالب بررسی جامعه شناختی ظهور و سقوط دول است. دولت حفصیان که میراث دار اصلی دولت شیعه موحدین بود و بنیانگذار ان از اصحاب حاص ابن تومرت بود، هنگام تاسیس این دولت این روایت را نقل میکرد " *افضل العبادات انتظار الفرج* " ، تسلیم توطئه و کودتای مصری بیرس در تونس و اعوان داخلی اوشد و نامه مکه ابن سبعین برای گرایش شیعی دادن به حفصیان شکست خورد و این گردش قدرت هزینه سنگینی برای جهان اسلام داشت و مقدمات سقوط نهایی اندلس را فراهم ساخت. کتاب تنقیح مناط تاریخی و جامعه شناختی وضع اندلسی است.

واژه‌های کلیدی: جامعه شناسی سیاسی، دولت، گردش قدرت، غرب اسلامی، وضعیت اندلسی